

BIOLOGIYA FANINING MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI

Barotova Mavjuda Bo'ronovna

*Buxoro viloyat Romitan tumani 1-sonli kasb hunar maktabining
biologiya fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola o'quvchilarni – Biologiya fanining muammolari va uning yechimlari mavzusida tavsiyalar berilgan.*

Kalit so'zlar: *Gen muhandisligi, biotexnologiya, duragaylash, allofen.*

Biologiya fanida hali o'z yechimini topmagan bir qancha muammolar mavjud. Hayotning odamning paydo bo'lishi, bosh miya faoliyati mexanizmlarini o'rganish orqali tafakkur va xotira qonuniyatlarini anglash, embrional taraqqiyotida genetik axborot asosida to'qima, organlar va organizm rivojlanishini o'rganish shular jumlasidandir.

Dunyo aholisining soni yildan yilga ortib bormoqda. Binobarin, biologiya fani oldida turgan muhim vazifalardan biri insonlarning oziq-ovqatga bo'lgan ehtiyojini qondirishga qaratilgan nazariy va amaliy muammolarni hal etishdan iborat.

Bu sohada seleksiyada ko'p yillardan beri qo'llanib kelinayotgan duragaylash tanlash metodlaridan tashqari, gen muhandisligi –genlarni sintez qilish, ko'chirib o'tkazish, somatik hujayralarning duragaylash, allofen –organizmlar yetishtirish va boshqa metodlardan foydalanish nihoyatda samarali bo'ladi.

Insonlarda irsiy kasalliklarni o'rganish, ularning oldini olish choralarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish nihoyatda muhim sanaladi. Bu muammoni ijobiy hal etish gen muhandisligi va biotexnologiya sohalarining rivoji bilan uzviy bog'liq.

Hozirgi vaqtda eng xavfli hodisalardan biri ekologik muhitning yomonlashayotganligi hisoblanadi. Bu ayniqsa, inson uchun nihoyatda foydali bo'lgan o'simlik va hayvon turlarining yildan yilga kamayib ketayotganligida yaqqol ko'zga tashlanadi. Biologiya fani oldida turgan muammolardan biri hayvonlar, o'simliklar genofondini saqlash usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etishdan iborat.

Ilmiy –texnika taraqqiyoti, qishloq xo'jaligi va shaxsiy hayotda turli kimyoviy moddalardan foydalanish natijasida tobora ortib borayotgan sanoat, transport va maishiy chiqindilarni qayta ishlash, tabiat ifloslanishining oldini olish muhim vazifa hisoblanadi.

O'zbekistonda gen muhandisligi asosida suv tanqisligi, sho'rlanish, kasalliklari va zararkunandalarga chidamli qishloq xo'jaligi ekinlarining yuqori sifatli va serhosil navlarini yaratish davr talabidir. Bu o'z navbatida yosh barkamol avlod zimmasiga ushbu texnologiyalarni to'la o'zlashtirish va ularni amaliyotga tatbiq qilish ma'suliyatini yuklaydi.

Bugungi kunga kelib, zamonaviy biotexnologik usullar bilan gen muhandisligi yordamida farmatsevtika uchun interferonlar, insulin, samatotropin, gepatitga qarshi

faksina, fermentlar, kilinik tadqiqotlar uchun diagnostik ashyolar (narkomaniya, gepotit va boshqa bir qator yuqumli kasalliklarni aniklash uchun test tizimlar, biokimyoviy tekshirishlar uchun reaktivlar, egiluvchan biologik plastmasalar, antibiotiklar) ishlab chiqariladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O.Sheraliyev –Biologiyaga doir masalalar yechish metodikasi Namangan - 2021
2. G. Shaxmurova, I.Azimov, U.Raxmatov –Biologiyadan masalalar va mashqlar yechishi Toshkent - 2017
3. A.Zikirayev, A.To_xtayev, I.Azimov, N.Sonin Sitologiya va Genetika asoslari. 9-sinf Toshkent «Yangiyul poligraph service» 2019
4. A.G'ofurov, A.Abdukarimov, J.Tolipova O.Ishankulov, M.Umaraliyeva, I.Abduraxmonova. 10 - sinf Biologiya darsligi Toshkent - 2017